

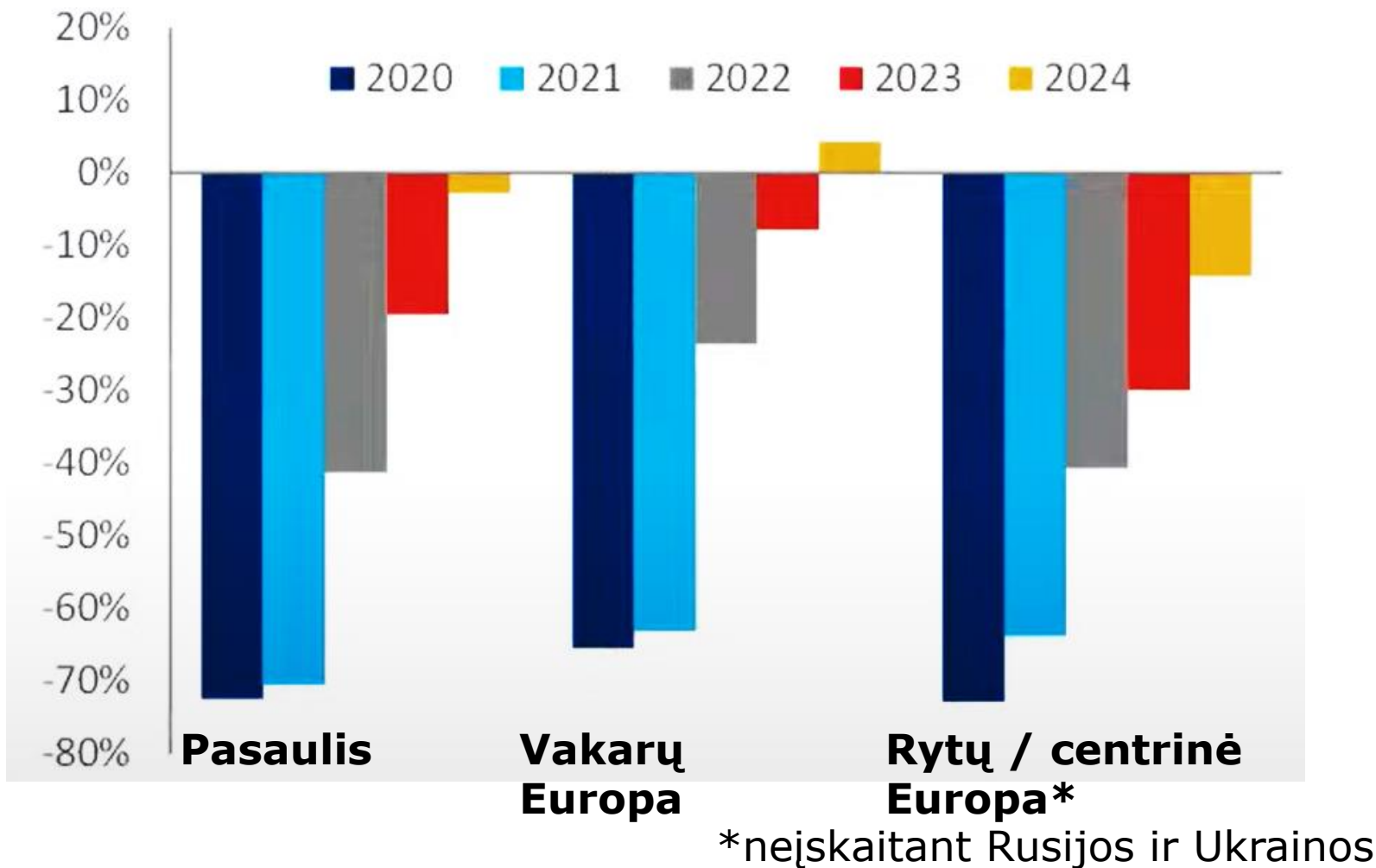
Kaip atverti turizmo sektorių žmonėms su negalia Lietuvoje?

Marius Goročovskis, Ekonominės plėtros grupės (turizmas) vyr. specialistas

2022 m. vasario 24 d.

Turizmo atsigavimo prognozės

Vietinis turizmas jau stipriai viršija ikipandeminius rezultatus.

Užsienio turistų skaičius teisiečia 2/3 nuo 2019 m.

Estijoje ir Latvijoje atsigavimas kiek spartesnis.

2025 m. tikimės atkurti 2019 m. lygį.

Turizmo reikšmė

Europa – lankomiausias žemynas (beveik pusė visų pasaulio kelionių)

Lietuvoje turizmo pridėtinė vertė sumažėjo nuo 2,9 proc. iki 1,7 proc.

Užsienio turistų skaičius Lietuvoje:
2019 m. – 1,9 mln., 2022 m. – 1,1 mln., 2023 m. – 1,3 mln. (prognozė)

Dirbančių turizmo srityje – 46,1 tūkst.

Turizmo verslams skirta valstybės pagalba per pandemiją – 195 mln. eurų

Turizmo paslaugų eksportas 2022 m. – virš 1,1 mlrd. eurų.

Įtraukus turizmas

Darbas turizme dažnai yra pirmasis darbas jaunam žmogui, taip pat tai svarbus sektorius pažeidžiamoms grupėms.

Turizmas – būdas siekti šalies ekonomikos tikslų – įdarbinti asmenis, mažinti atskirtį, pajamų nelygybę, skatinti investicijas, kurti paslaugas (įskaitant viešąsias).

Keičiasi visuomenės supratimas, kas yra negalia, didėja sąmoningumas apie universaliojo dizaino naudą.

Infrastruktūros pritaikymas judėjimo negalia turintiems asmenims aktualus ir šeimoms su mažamečiais vaikais, taip pat senjorams, kurie, kaip tikslinė turizmo paslaugų vartotojų grupė, Europoje yra auganti dėl demografinių tendencijų.

Kaip valstybė gali skatinti pritaikomumą

- Galimybė pasiekti šalį / regioną (transporto rūšys, priemonės).
- Judumas regione ir tarp vietovių (viešasis transportas, infrastruktūra).
- Pastatų, kitų objektų pritaikomumas lankymui (judėjimas spec. poreikių turintiems asmenims, galimybė suprasti objektą).
- Galimybė gauti informaciją, paslaugą virtualiai ir objekte (interneto svetainė, informacijos lentelės, personalas).
- Pritaikytos turizmo paslaugos (apgyvendinimo, maitinimo ir kt.).
- Rinkodara ir darbuotojai (aiški informacija, specializuoti pasiūlymai).

Turizmo politika

ES kelrodis – Europos Komisija 2022 vasarį išleido Turizmo kelrodį, kuriame skiriama daug dėmesio ir infrastruktūros pritaikymo neįgaliesiems svarbai.

Lietuvos ūkio sektorių finansavimo po 2020 m. vertinimas: turizmas. + ES fondų investicijų poveikio Lietuvos turizmo sektoriaus augimui ir plėtrai vertinimas.

Pritaikyti (lankomiausius) turizmo objektus neįgaliesiems ir spec. poreikių turintiems asmenims. Tokios veiklos prisidėtų prie negalia turinčių asmenų kaip konkrečios tikslinės grupės srautų augimo, padėtų siekti darniojo turizmo tikslų.

Ką daro EIMIN

Strateginis planavimas:

- 2021–2030 metų nacionalinis pažangos planas,
- Ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programa,
- pažangos priemonės.

Problema 11.3 Trūksta turizmui pritaikytos infrastruktūros yra nulemta žemiau išvardytų priežasčių:

- 11.3.3. neužtikrintas teisės aktais nustatytų reikalavimų įgyvendinimas (pritaikymas neįgaliesiems, saugi aplinka).

Ekonomikos transformacijos ir konkurencingumo plėtros programoje atsižvelgta į Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvencijos įgyvendinimo stebėsenos ataskaitoje pateiktas rekomendacijas dėl Konvencijos nuostatų įgyvendinimo turizmo srityje (gerinti galimybę asmenims su negalia pasiekti įvairius turizmo objektus, taip pat skirti daugiau dėmesio, siekiant asmenims su negalia turizmo informacijos centruose, turizmo objektuose ir jų interneto svetainėse pateikti informacijos apie jų galimybes keliauti).

Ką daro EIMIN

Infrastruktūros tyrimai

VšĮ „Keliauk Lietuvoje“ kas dvejus metus įvertina atrinktus turistinius objektus visoje šalyje ir pateikia apibendrintus įverčius pagal savivaldybę.

Šie duomenys komunikuojami visos Lietuvos savivaldybėms, kurioms pateikiamos rekomendacijos dėl infrastruktūros ir paslaugų tobulinimo, sulaukia susidomėjimo bei aktyvaus įsitraukimo. Paskutinis tyrimas įvyko 2022 m., tolesni pakartotiniai tyrimai numatyti 2024 ir 2026 m.

Nuo 2024 m. plečiama vykdomos infrastruktūros vertinimo veiklos apimtis:

- ⇒ Pradedama vertinti ne tik fizinė, bet ir skaitmeninė turistinių vietovių ir objektų infrastruktūra;
- ⇒ Plačiau vertinamas infrastruktūros tinkamumas specialių poreikių turintiems asmenims, neapsiribojant infrastruktūros tinkamumu vien judėjimo negalia turintiems asmenims.

Ką daro EIMIN

Kitos veiklos:

- Kuriama Nacionalinė informacinė turizmo sistema (NTIS). Be kitų paslaugų ir galimybių, joje bus kaupiama ir nuolat pildoma, atnaujinama informacija apie šalyje esančius lankomus objektus (turizmo išteklius). Tikimasi, kad vienas iš objekto požymių bus ir jo pritaikomumas neįgaliesiems;
- Siūloma inicijuoti turizmo specialistų rengimo programų peržiūrą ir į jas įtraukti modulį apie darbą su negalia turinčiais asmenimis;
- *Destination management organisation* (DMO) – jei toks vietovės valdymo modelis bus sukurtas – parengtų infrastruktūros projektų finansavimas, rinkodaros veiklos;
- EIMIN 2021 m. įgyvendino priemonę „Viešosios turizmo ir poilsio infrastruktūros turistų lankytinose vietose projektų finansavimas“. Savivaldybių pateiktiems projektams buvo skirta 4,25 mln. eurų, tarp galimų projektų buvo esamos infrastruktūros pritaikymas neįgaliesiems, o naujai kuriamiems – privalomas pritaikomumo kriterijus.

Ką daro EIMIN

Mūsų iniciatyva įvairiose sudaromose darbo grupėse kviečiami dalyvauti neįgaliųjų teises atstovaujančių institucijų atstovai, o nuo 2017 metų, Turizmo taryboje, kuri yra patariamasis organas Ekonomikos ir inovacijų ministrui turizmo klausimais, dalyvauja ir Lietuvos žmonių su negalia sąjungos atstovai.

Derindama kitų institucijų parengtus teisės aktus, susijusius su turizmu, pvz.:

- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektus dėl keičiamų nacionalinių ar regioninių parkų nuostatų,
- kuriant turizmo objektus saugomose teritorijose, įgyvendinant projektus kultūros įstaigose;
- Susisiekimo, Aplinkos ministerijų darnaus judumo ir kt. teisės aktų projektuose akcentuoja pritaikomumą specialiųjų poreikių turintiems asmenims.

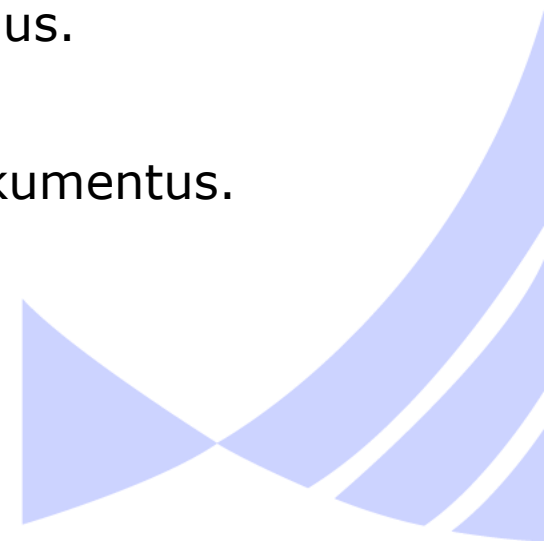
Turizmo kelrodis – bendras strateginis dokumentas

Tai ilgalaikė sektoriaus raidos strategija siekiant užsibrėžtų strateginių tikslų:

- Padidinti pajamas iš turizmo – verslui ir valstybei;
- Padidinti Lietuvos žinomumą ir pasiekiamumą;
- Paskatinti turizmo sektoriaus transformaciją.

Dokumentas apims laikotarpį 2024-2030 m. ir:

- Apjungs svarbiausius Lietuvos, Europos Sąjungos turizmo politikos tikslus.
- Nurodys prioritetines turizmo politikos kryptis.
- Apims patvirtintus nacionalinius, regioninius, sektorinius planavimo dokumentus.
- Bus „gyvas“ – kasmet peržiūrimas ir atnaujinamas.

Rinkos skatinimas

Lietuvoje yra 4 kurortai ir 5 kurortinės teritorijos, kurios rūpinasi, kad vietovių infrastruktūra ir paslaugos būtų pritaikytos neįgaliesiems.

Viena iš kertinių turizmo ateities Europos Sąjungoje atramų – skaitmenizacija ir inovacijų diegimas, atvirųjų duomenų panaudojimas. Visa tai leidžia turizmo paslaugas teikti asmenims, susiduriantiems su įvairiomis negalios situacijomis, geriau analizuoti jų poreikius ir pritaikyti infrastruktūrą, rinkodarą.

Mokymai verslui, viešojo sektoriaus darbuotojams, turizmo specialistus rengiančioms mokymo įstaigoms, pritaikomumo neįgaliesiems būtinybės akcentavimas renginių, konferencijų, susitikimų metu.

Sąlygos įtraukiesniam turizmui

Darnus turizmas dabar ypač madingas terminas, bet jis kuria didžiulę vertę visoms bendruomenėms ir šaliai. Reikia skatinti darnumą visose srityse (socialinį, aplinkosauginį, ekonominį) ir tada natūraliai rasis pritaikomumas.

Būtina ne tik sudaryti specialiųjų poreikių turintiems asmenims sąlygas keliauti, bet ir dirbti - taip rinka geriau supras poreikius, bus iš vidaus keičiama organizacijų kultūra.

Nauja iniciatyva Europos Sąjungoje - bendras neįgaliojo pažymėjimas. Jis pagerins sąlygas neįgaliesiems atostogauti Lietuvoje, nes galios vieningos, aiškios taisyklė ir bus atliepiami neįgalių keliautojų poreikiai.

Matomi viešajame gyvenime negalią turintys asmenys, aktyvios organizacijos – daromas postūmis teisės aktų rengėjams.

Ačiū už dėmesį!

Mielai atsakysiu į jūsų klausimus
Dabar arba vėliau m.gorochovskis@eimin.lt

[Marius Gorochovskis](#)